

2019

FILANTROPIE

de zee als goed doel

 Jaarverslag voor schenkers

Beste lezer

in 2019 kende de steun aan 'De Zee als Goed Doel' een ongeziene groei. Waarvoor dank aan alle leden en donateurs! Jullie bijdragen geven het marien onderzoek een boost. Op dit elan willen we verdergaan. Des te meer omdat de Verenigde Naties 2021-2030 uitroept tot het decennium van 'oceaanwetenschap voor duurzame ontwikkeling'. De focus op duurzaamheid is noodzakelijk om het hoofd te kunnen bieden aan problemen waar de oceaan mee te kampen heeft zoals verzuring, plasticvervuiling, overbevissing, verlies aan biodiversiteit en klimaatverandering. Deze thema's zijn onderdeel van de VLIZ-filantropiewerking en willen we in de toekomst nog meer financieel steunen.

Hoe we jouw bijdrage benutten lees je in deze brochure. We blikken terug op de realisaties in 2019 en lichten een tipje van de sluier wat betreft de investeringen de komende jaren.

Voor het eerst analyseerde SeaWatch-B meetresultaten en goot deze in een rapport. De data verzameld tijdens 4 jaar SeaWatch'en hebben als voornaamste conclusie dat

klimaatverandering zich duidelijk manifesteert aan onze kust. Een andere primeur is dat de WoRMS-editors onderling in competitie gingen om een beurs (t.w.v. 500 EUR) te bekomen om hun taxonomisch werk te optimaliseren. En natuurlijk reikten we opnieuw Brilliant Marine Research Idea beurzen uit. 3 jonge Vlaamse wetenschappers konden zo een buitengewoon onderzoeksídee uitwerken.

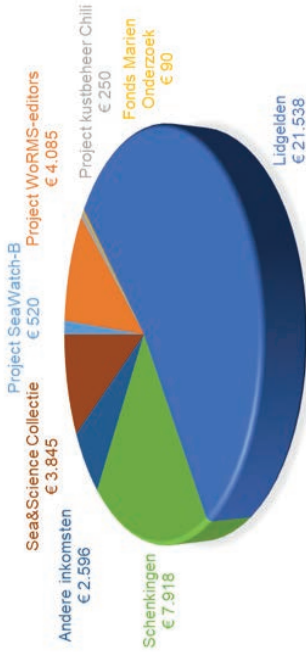
Graag geven we mee dat ons ledenaantal gestegen is. Jullie zijn ondertussen met 680 zee(onderzoek)liefhebbers! In 2020 hebben we de ambitie om de kaap van 1000 VLIZ-leden te overschrijden. Daarom vragen we jou om onze werking te promoten in je kennissenkring, geef hen de bijgevoegde flyer of nodig vrienden en familie uit op onze ledendag.

Het VLIZ biedt als enig goed doel in Vlaanderen, mensen die de zee een warm hart toedragen de mogelijkheid om iets extra te doen voor de zee. Jullie inbreng is cruciaal om het marien onderzoek te laten groeien. Samen zorgen we voor een duurzame toekomst voor de zee.

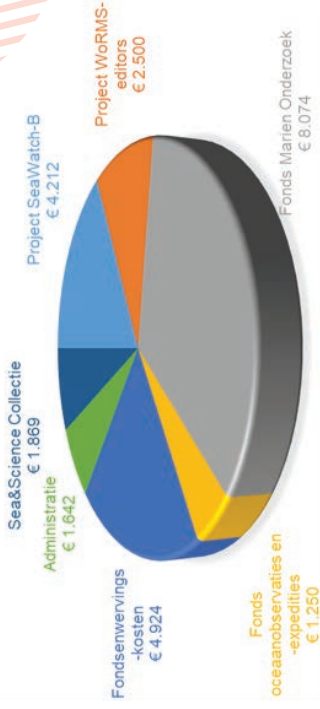
Jan Mees

Algemeen directeur

Inkomsten 2019

Uitgaven 2019

De VLIZ-filantropiewerking ontving in 2019 de helft van haar inkomsten uit ledenbijdragen. Donaties namen met 50% toe ten opzichte van 2018. WoRMS-editors ontving van een bedrijf een gift van 4.000 EUR. De verkoop van de Sea&Science collectie, de merchandiselijn van 'De zee als goed doel' bracht 10% op.

Het merendeel van de uitgaven (8.074 EUR) ging naar het Fonds Marien Onderzoek om de Brilliant Marine Research Idea-beurzen te financieren. Het project WoRMS-editors had voor het eerst de mogelijkheid om beurzen toe te kennen (5x500 EUR). Verder kon SeaWatch-B een eerste rapport uitbrengen en de gebruikelijke werking verderzetten dankzij gerichte donaties.

Beurzen voor briljante mariene onderzoeksideeën

Met de Brilliant Marine Research Idea beurzen stimuleert het VLIZ jonge Vlaamse doctorandi om buitengewone ideeën te verkennen en 'out of the box' te denken. Dankzij ledenbijdragen en particuliere donaties reikte de VLIZ-flantrapiewerking in 2019 drie beurzen uit ter waarde van 5.000 EUR.

- Loïc Piret van het Renard Centre of Marine Geology (UGent) onderzoekt de sedimenten in Eyre Fjord afgezet door Pio XI, de enige groeiende gletsjer in Chileens Patagonië. Met het BMRI-budget voerde hij geochemische analyses en dateringen van het sediment uit. De resultaten tonen aan dat de fjord recent onderhevig was aan zeer hoge sedimentatiesnelheden en kortstondige hevige onderwaterstromingen. Hieruit blijkt dat de gletsjer in een 'surging' fase zit waarbij de gletsjer ongelofelijk snel vooruitgaat.

- Marlies Monnens (Dierkunde: Biodiversiteiten Toxicologie – UHasselt) bestudeert hoe platwormen in de loop van de evolutie transformeerden tot parasiet. Ze onderzoekt daartoe de genetische code vastgelegd in het DNA van deze dieren. Met het BMRI-budget kocht Marlies reagentia om het DNA op te zuiveren en de sequentie te ontrafelen.

Ze werkte ook een algemeen toepasbaar laboprotocol uit. De eerste resultaten zijn alvast veelbelovend en geven inzicht in de genetische veranderingen die gepaard gaan met de overgang naar parasitisme.

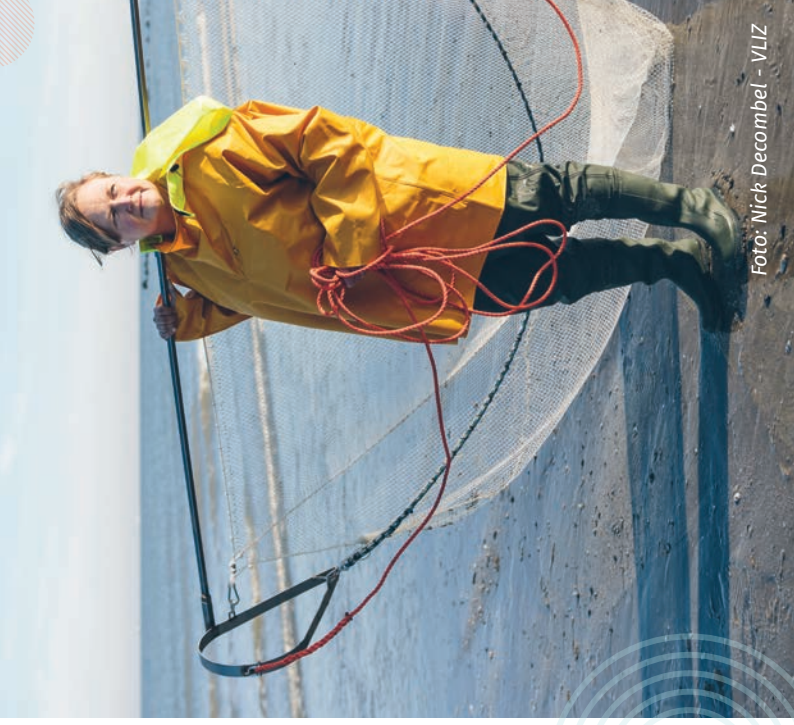
- Ilias Semmouri (Laboratory for Environmental Toxicology - UGent) bestudeert seizoensale en andere temporele patronen in de genexpressie van marien zoöplankton. Het BMRI-budget gaf hem de mogelijkheid om apparatuur te kopen om tijdens staalnames op zee het genetisch materiaal van deze organismen in kaart te brengen. Deze kennis is nuttig in het onderzoek naar de effecten van stressfactoren op dierlijk plankton, op moleculair, populatie- en gemeenschapsniveau.

Lees meer: vliz.be/brilliant-marine-research-idea-beurs

SeaWatch-B, kruien naar Noordzeedata

Het strandobservatienetwerk SeaWatch-B steunt op gerichte giften voor haar vrijwilligersnetwerk. Donaties maken de aankoop van meetapparatuur en de verwerking van data mogelijk. Afgelopen jaar werden 4 nieuwe uitrustingen aangeschaft. Een uitrusting kost 500 EUR en daarmee kan een vrijwilliger een staalnameactiviteit uitvoeren, inclusief kruien, afval wegen, de temperatuur van het strandwater bepalen, vissen meten, etc.

SeaWachtch'ers zijn getrainde burgerwetenschappers. Ze monitoren op regelmatige basis vanop het strand het Noordzeekustwater. In 2019 zetten 20 vrijwilligers zich in voor SeaWatch-B. Deze brachten het aantal meetcampagnes op 166, tellend vanaf het begin van het strandobservatienetwerk in juni 2014.

HOE IS DE NOORDZEE ERAAN TOE?

RAPPORTAGE
2014-2018

SEA
WATCH-B

Strandbewaakingsprojecten onder kust

1e SeaWatch-B rapport

Burgerwetenschappers bevestigen klimaatwijziging Noordzee: meer giftige pieterman, minder garnaal

Uit het eerste rapport 'Hoe is de Noordzee eraan toe?' van het VLIZ-burgerwetenschapsproject SeaWatch-B blijkt dat de Belgische Noordzee een verder schrijdende impact door de mens ondervindt, met voorop de effecten van klimaatwijziging. Koudwatersoorten zoals de grijze garnaal nemen in vergelijking met gelijkaardige studies van 20 jaar geleden in aantal af, warmwaterfauna zoals de giftige kleine pieterman, de kleine heremietkreeft en bepaalde exoten (Amerikaanse ribkwal) worden juist talrijker.

In totaal voerden 14 SeaWatch'ers tussen juni 2014 en juni 2018 samen 101 surveys uit, gespreid over de Belgische kust. Het rapport 'Hoe is de Noordzee eraan toe?' is te consulteren: www.vliz.be/imisdocs/publications/330583.pdf.

Lees meer: vliz.be/steun-SeaWatch-B

rondwormen - Nematoda

© Hauquier , Freija

schijfkwallen - Scyphozoa

© Cornelius, Paul

vlokreeften - Amphipoda

© Chapelle , Gauthier

borstelwormen - Polychaeta

© Rouse, Greg

tienpotigen - Decapoda

© Mariano, Rodríguez

WoRMS-editors

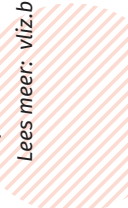
In 2019 ontvingen WoRMS-editors – wereldexperts in taxonomie van zeedieren of -planten – voor het eerst een ‘editors’ beurs ter waarde van 500 EUR om de WoRMS-databank te vervolledigen. Deze Wereldlijst van Mariene Soorten bundelt de taxonomische informatie van alle mariene soorten ter wereld. Het is hét bevolkingsregister voor alle zeedieren en -planten van deze planeet.

Maar liefst 16 WoRMS-editors reageerden op de oproep om zich te laten ondersteunen bij het aanvullen van de Wereldlijst van Mariene Soorten. Vijf taxonomische experts kregen financiële steun. Ze gebruikten die om de databank te vervolledigen met originele namen van soorten, de originele beschrijvingen en aanvullende gegevens van het type-specimen.

André C. Morandini, een editor afkomstig uit Brazilië, werkte op de schijfkwallen door nieuwe namen toe te voegen, samen met alle originele documenten. Ook vanuit Vietnam was er hulp. Yen Nguyen Thi My vulde een groot aantal originele beschrijvingen aan voor de

rondwormen (645). Verder bepaalde ze meer dan 2000 habitatvlaggen zodat gebruikers kunnen zien of soorten marien- of brakwaterbewoners zijn. Robin Wilson uit Australië, nam de borstelwormen onder handen. Hij voegde 483 specimens samen met hun vindplaats toe aan WoRMS en vervolledigde alle namen van de families Aphroditidae, Iphionidae en Polynoida. Georgina Valls Domedel (Verenigd Koninkrijk) nam de vlokreeften voor haar rekening en vervolledigde 1329 soorten die geen basioniem (≈ oorsprongsnaam) hadden. Bovendien voegde ze zo’n 900 namen toe en bepaalde ze 806 habitatvlaggen. De Belg Sammy De Grave reviseerde grondig de tienpotigen. Hij verbeterde de gegevens van meer dan 5000 soorten en voegde 613 originele beschrijvingen toe. Ook voegde hij 249 basioniemen toe en zette 861 namen bij de juiste familie.

Dankzij deze beurzen zijn er maar liefst 14.000 veranderingen doorgevoerd waardoor de Wereldlijst van Mariene Soorten wat completer is.

Lees meer: vliz.be/steun-worms-editors

Bescherming van unieke mariene soorten en hun leefgebieden in zuid Chili

De ecosystemen in de kustzone van Chili behoren tot de meest productieve ter wereld. De fjorden en kanalen in het zuiden van het land kennen een rijke mariene biodiversiteit en zijn wereldwijd erkend als een topprioriteit voor natuurbehoud. Maar het gebied kent recent ook economische ontwikkelingen die de traditionele levenswijze in de vaak geïsoleerde kustgemeenschappen aantasten. In de regio lopen lokale initiatieven om deze kwetsbare mariene ecosystemen te beschermen. Aan de erkenning van het wereldwijd belang van dit gebied gaan jarenlange inspanningen van marien onderzoek vooraf, dikwijls in lastige omstandigheden en met beperkte middelen. De VLIZ-flantropiewerking steunt een van die

acties waarbij de focus ligt op het oprichten en het wetenschappelijk onderbouwen van een netwerk van beschermde mariene gebieden. Dit onderzoek is afhankelijk van gerichte donaties. In 2016 investeerden we in de aankoop van apparatuur voor de Chileense onderzoekers (t.w.v. 5.675 EUR). Sindsdien zijn de gerichte donaties te beperkt om nieuwe aankopen toe te laten. Momenteel ligt het beschikbaar budget op 750 EUR. In 2020 proberen we dit bedrag omhoog te krikken zodat het zeeonderzoek in Chili een extra duwtje in de rug kan krijgen.

Lees meer: vliz.be/mariene-leven-chili

Vooruitzichten vanaf 2020

Dankzij de verhoogde inkomsten voor 'De Zee als Goed Doel' kunnen we meer mariene wetenschappers financieel steunen in hun onderzoek. Hoe we jullie bijdragen besteden wordt goed gewikt en gewogen. De Wetenschappelijke Commissie van het VLIZ, samengesteld uit vertegenwoordigers van verschillende disciplines uit alle Vlaamse universiteiten en wetenschappelijke onderzoeksinstellingen, brainstormde over hoe dit extra budget efficiënt te gebruiken. Daaropvolgend keurde de Raad van Bestuur van het VLIZ hun voorstellen goed.

Naaast de lopende investeringen in projecten en fondsen zet de VLIZ-filantropiewerking in 2020 en 2021 in op onderstaande. Als deze aanvullingen succesvol blijken en bij behoud van inkomsten, nemen we dit blijvend op in het filantropie-aanbod.

Foto: Nick Decombel - VLIZ

- **Brilliant Marine Research Idea beurzen nu ook voor postdoc's en wetenschappers uit het Zuiden**
Voortaan wil het VLIZ met de Brilliant Marine Research Idea beurzen niet enkel Vlaamse doctorandi stimuleren om buitengewone ideeën te verkennen en 'out of the box' te denken. Via een aparte competitie willen we ook Vlaamse junior postdoctorale onderzoekers laten meedingen naar een beurs. Daarnaast, aansluitend bij onze noord-zuidwerking, willen we via een BMRI-beurs doctorandi in het Zuiden stimuleren in hun onderzoek naar de zee. Elke BMRI-beurs heeft een maximumwaarde van 5.000 EUR.

- **Conferentie reisbeurs voor jonge Afrikaanse mariene wetenschappers**
Binnen onze noord-zuidwerking willen we het concept van de reisbeurzen verfijnen. Het idee is om reisbeurzen uit te reiken aan Afrikaanse early career scientists gekoppeld aan een deelname aan een in België georganiseerde internationale, mariene conferentie overeenstemmend met hun expertise. Communicatie rond de beschikbaarheid van de beurs loopt samen met de promotie van de conferentie.

- **Ostend working group for inter/multidisciplinary scientific marine papers**
'De Zee als Goed Doel' wil experts uitnodigen om samen een high impact paper rond een interdisciplinair of multidisciplinair topic te publiceren. Welanceren jaarlijkse oproep voor onderwerpen, waarbij de wetenschappelijke commissie ook zelf thema's kan aanreiken. De klemtoon ligt op kennisintegratie en het uiteindelijke doel is een wetenschappelijke publicatie (A1). Het concept onderscheidt zich van bestaande doordat de nadruk ligt op de inter- of multidisciplinaire benadering. Het filantropiebudget staat in voor de reis- en verblijfskosten.

Sea & Science-collectie

‘De Zee als Goed Doel’ verkoopt sweaters en t-shirts voor het goede doel. De winst gaat naar marien onderzoek. Het assortiment bestaat uit plasticvrije en fair-traide katoenen t-shirts, sweaters en draagtassen, maar je kan ook emailen mokken kopen.

In 2019 voegde het VLIZ een extra print toe aan de collectie. Voortaan kan je grijze sweaters en t-shirts kopen met de print van de gewone zeester (*Asterias rubens*).

Alle Sea&Science-collectie illustraties zijn afkomstig uit wetenschappelijke publicaties. De nieuwste print, de zeester, is van de hand van Toni Hargreaves en gepubliceerd in de determinatiegids ‘Handbook of the Marine Fauna of North-west Europe’ door de auteurs Hayward, P.J. en Ryland,

J.S. De uitgever Oxford University Press gaf het VLIZ de toestemming deze tekening te gebruiken in het kader van ‘De Zee als Goed Doel’, de filantropiewerking van het VLIZ. Het handboek is te raadplegen in de VLIZ-bibliotheek.

Sweaters zijn uniseks en kosten 40 EUR. De t-shirts verkopen we aan 20 EUR en zijn beschikbaar in zowel een mannen- als vrouwenmodel. Ook kinder t-shirts zijn beschikbaar met de zeester (4-12 jaar), aan 15 EUR.

Aankopen kan aan het VLIZ-onthaal, tijdens VLIZ-events (bv. VLIZ Marine Science Day, Ledendag, Dag van de Wetenschap) of door te mailen naar seascience.collectie@vliz.be.

Meer info: vliz.be/VLIZ-shop

Meet the Company

Inkomsten voor 'De Zee als Goed Doel' zijn niet alleen afkomstig van donaties, ledenbijdragen en verkoop van de Sea&Science-collectie. Ook via andere kanalen proberen we extra centjes op te halen om het marien onderzoek vooruit te stuwten.

Zo nodigen we bedrijven, actief in de mariene en maritieme sector uit, om tegen betaling, deel te nemen aan het 'Meet the Company' luik van de VLIZ Marine Science Day. Dit jaarlijks interdisciplinair netwerk- en informatiegebeuren voor iedereen begaan met de zee- en kustwetenschappen in Vlaanderen/België is dé locatie voor werkgevers om in contact te komen met pas afgestudeerden en jonge onderzoekers op zoek naar een job in de mariene en maritieme sector. Bedrijven betalen voor hun deelname aan 'Meet the Company' 250 EUR. Dit bedrag gaat naar de filantropiewerking van het VLIZ waarbij we de opbrengsten gericht en wereldwijd aanwenden om de wetenschappelijke kennis over de zee te vergroten. In 2019 promootten Antea Group, ADEDE, DEME group, GEO xyz, ILVO, Jan De Nul en KBIN de jobopportuniteiten binnen hun bedrijf of instituut. Hierdoor konden we 1.500 EUR toevoegen aan ons budget.

Lees meer: vliz.be/vmsd/meet-company

Foto: Els Verhaeghe VLIZ

VLIZ-ledendag

Marine Robotics Centre in primeur

We kijken er telkens naar uit, de jaarlijkse VLIZ-ledendag. Het event om de leden beter te leren kennen, maar ook het uitgelezen moment om hen extra te informeren over het VLIZ.

In 2019 hadden de leden de eer om in primeur informatie te krijgen over het gloednieuwe Marine Robotics Centre, de speerpunt waarmee het VLIZ inzet op hoogtechnologisch marien onderzoek. Wetenschappers ontsluit de geheimen van onze drie toestellen die we inzetten voor geofysisch, biogeochemisch en oceanografisch onderzoek. Ze belichtten uitvoerig de onderwaterrobot ROV Genesis, de gloednieuwe autonome onderwaterrobot AUV Barabas, het uiterst bijzondere oppervlaktevaartuig USV Adhemar en de nieuwste educatieve tools rond onderwaterrobotten. De vierde editie van de ledendag focuste daarnaast ook op de nieuwe boeiende uitdagingen voor het VLIZ. Het recente onderzoeksmandaat kwam aan bod net als de verhuis die we in het vooruitzicht hebben samen met de uitbreiding van het Marien Station Oostende.

Voor deze editie mochten we 159 VLIZ-leden verwelkomen, meer dan één vierde van ons ledenaantal!

Meer info: vliz.be/vliz-ledendag-flantrapie

Foto: Els Verhaeghe VLIZ

VLIZ - infostand

Vanaf nu verwelkomen we jullie tijdens evenementen op onze gloednieuwe VLIZ-stand. Bij de bouw ervan maakten we gebruik van zo duurzaam mogelijke materialen, met aandacht voor de recyclagemogelijkheden. De productie was in handen van een lokale Oostendse vakman bekwaam in de traditionele scheepsbouw. Zo heeft onze VLIZ-stand een extra maritieme toets. De Zee als Goed Doel, de filantropiewerking van het VLIZ, maakt uiteraard ook gebruik van deze stand, want een mooi aanspreekpunt zorgt voor een hogere aantrekkingskracht en voor meer inkomsten ten voordele van het marien onderzoek.

Foto: VLIZ

Bij deze willen we jullie, enthousiaste leden en hartelijke schenkers, nogmaals bedanken. Jullie hebben bovenstaande realisaties in 2019 mogelijk gemaakt.

Voel je je aangesproken door het unieke karakter van deze projecten en voel je je geroepen om deze acties (extra) te steunen? Dat kan! Word lid of maak een gift over naar het rekeningnummer IBAN BE70 0017 1687 3425 (BIC GEBABEBB) van het Vlaams Instituut voor de Zee vzw (bank: BNP Paribas Fortis, Centrumplein 8a, 8450 Bredene) met de vermelding 'Lidmaatschap' of 'Donatie' of bezoek de webpagina www.vliz.be/lidmaatschap of www.vliz.be/doe-een-gift.

Je kan kiezen of je de VLIZ-filantropiewerking in het algemeen steunt, of je kan jouw gift aan een specifiek project doneren (Bescherm het mariene leven in Chili, Marien Onderzoek inclusief Brilliant Marine Research Ideas, Noord-Zuidprogramma, SeaWatch-B, WoRMS-editors).

Alleen met jullie financiële hulp kunnen we dit streven naar meer kennis over de zee de volgende jaren verderzetten!

Foto: Nick Decombel - VLIZ

Vlaams Instituut voor de Zee

InnovOcean site
Wandelaarkaai 7
8400 Oostende, België
www.vliz.be

Je kan ons altijd contacteren met vragen over de besteding van uw gift:

Karen Rappé, contact Filantropie VLIZ
op +32-(0)59-34 14 94
of via filantropie@vliz.be

Foto cover Copyright: VLIZ - Nick Decombel

Druk Drukkerij Lowyck Oostende

Beschikbaarheid Dit document wordt als pdf aangeboden via www.vliz.be.

Te citeren als Mees J., Mertens T. & Rappé K. (Eds.), VLIZ Jaarverslag voor schenkers 2019 - Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ). Oostende, België. 2020

